

روزشمار جنگ

شــــنبه

۲۲ تیر ۱۳۶۴

۲۴ شوال ۱۴۰۵

۱۳ ژوئیه ۱۹۸۵

در جلسهٔ امروز عصر فرماندهان عملیات منطقه سیدکان، سرهنگ "صیاد شیرازی" فرمانده نیروی زمینی ارتش و فرمانده عملیات، به فرماندهان عملیات اعلام کرد که چون یگان‌ها هنوز آمادگی لازم را کسب نکرده‌اند، زمان شروع عملیات ۲۴ ساعت به تعویق می‌افتد.^(۱)

یادآوری می‌شود که طبق تصمیمات اعلام شدهٔ قبلی، امروز (۱۳۶۴/۴/۲۲) به‌عنوان روز "ر" و ساعت ۱۷:۳۰ به‌عنوان ساعت "س" (شروع عملیات) ابلاغ شده‌بود که ساعت شروع به دلیل این‌که بسیاری یگان‌ها از آغاز حرکت در روشنایی روز در دید دشمن قرار خواهند گرفت، به ساعت ۲۲:۳۰ تغییر کرد و روز عملیات نیز یک روز به تعویق افتاد که دلیل آن، عدم آمادگی یگان‌ها ذکر شد.

علاوه بر یگان‌های عملیاتی، واحدهای پشتیبانی نیز آمادگی لازم را احراز نکرده‌اند؛ در این‌باره گزارش شده‌است: «هنوز کار مهندسی تمام نشده؛ کف بیمارستان سیمان نشده؛ جاده‌کشی‌ها تکمیل نشده؛ توپخانه‌ها هنوز آماده نیستند و همهٔ آن‌ها به منطقه نیامده‌اند و هنوز در پادگان مراغه هستند؛ قرارگاه فرماندهی هنوز آماده نیست و»^(۲)

در هر حال، عملیات در منطقهٔ سیدکان، فردا شب در ساعت ۲۲:۳۰ شروع خواهد شد و همهٔ یگان‌ها و واحدهای درگیر، تا آن زمان، فرصت آمادگی دارند. در جلسهٔ عصر امروز فرماندهان، تأکید شد که این آخرین زمان ممکن است و همهٔ یگان‌ها و واحدها باید خودشان را آماده کنند.^(۳)

۲۹۳

امروز در قرارگاه خاتم جلسه‌ای برگزار شد که در آن، مسائل مربوط به اجرای یک عملیات محدود در منطقهٔ "زید" (واقع در شرق بصره) مورد بحث و بررسی قرار گرفت. وقتی

* ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۲۹۲: وضعیت آمادگی یگان‌های عمل‌کننده در عملیات قادر، ص ۴۰۸.

مسائل مربوطه از جمله: وضعیت شناسایی‌ها، عبور از آب، مشکل جناحین، پاک‌سازی منطقه و جاده‌کشی‌های ضروری، دقیقاً بررسی شد، مشخص گردید که این عملیات در صورتی یک عملیات مفید و پیروز می‌شود که عملیاتی گسترده باشد. به این ترتیب، محور بحث به عملیات‌های محدود و سایر مسائل جنگ تغییر کرد و اجرای عملیات در زید، منتفی گردید.

یادآوری می‌شود که در پی دعوت فرماندهی کل سپاه از فرماندهان یگان‌ها در مورخ ۱۳۶۴/۲/۲۳ جهت ارائه طرح‌های عملیات، این طرح عملیاتی در مورخ ۱۳۶۴/۴/۱۰ به‌وسیلهٔ برادر "سرخیلی" فرمانده تیپ ۷۲ محرم، پیشنهاد شد و مورد موافقت قرارگاه خاتم قرار گرفت. دو روز قبل نیز در جلسهٔ خاتم برادر "محسن رضایی" فرمانده کل سپاه، جوانب این عملیات را چنین دنبال کرده‌بود: «در زید باید عمل کنیم تا کانال پرورش ماهی را پاک‌سازی نماییم و به سمت شمال [منطقهٔ عملیات] بدر پشت کانال آب، پدافند کنیم و در ضمن، پاسگاه بوبیان باید تصرف شود.»^(۴)

۲۹۴

گزارش‌های امروز از کمین‌های متعدد در جاده‌های کردستان و آذربایجان غربی حکایت دارد که بعضاً تلفات و خساراتی به نیروهای خودی تحمیل کرده‌است. از جمله: «در نتیجهٔ دو مورد کمین ضدانقلاب در منطقهٔ پیرانشهر، چهار تن از نیروهای خودی به شهادت رسیدند. همچنین چهار تن از نیروهای جندالله در اطراف نقده به کمین عوامل دمکرات افتادند و شهید شدند.» در یک بولتن داخلی سپاه که این خبرها را آورده، همچنین آمده‌است: «فرمانده سپاه "کورزان" (استان باختران) به همراه چهار نفر دیگر به کمین یک گروه از اشار و گروه‌های ضدانقلاب افتادند که در نتیجه، دو بسیجی به شهادت رسیده و نام‌برده به همراه دو تن از برادران سپاه مجروح می‌گردند. [خودرو] تویوتای حامل این برادران نیز مورد اصابت آر.پی.جی - ۷ دشمن قرار گرفته‌است.»^(۵)

۲۹۵

در پی انفجار دو بمب در ۱۳۶۴/۴/۲۰ در دو رستوران ساحلی کویت، ایران و اکثر قریب به اتفاق کشورهای عربی و منطقه‌ای و بعضاً اروپایی ضمن اظهار هم‌دردی با امیر کویت، رسماً این انفجارات را محکوم کرده‌اند:

کاردار سفارت جمهوری اسلامی ایران در کویت، در دیداری با معاون وزیر خارجهٔ این کشور در تاریخ ۱۳۶۴/۴/۲۲، اعمال تروریستی و اقدامات جنایت‌کارانه در کویت را محکوم کرده و آمادگی ایران را نیز در حمایت از مبارزه کشورهای منطقه با تروریسم تا رفع فتنه، اعلام کرده‌است.^(۶)

وزیر امور خارجهٔ عربستان سعودی نیز که با پیام تسلیتی از شاه فهد برای امیر کویت به

این کشور رفته، گفته‌است که: چنین حوادثی موجب افزایش همکاری در میان شش کشور عضو شورای همکاری خلیج فارس خواهد شد.^(۷)

دربارهٔ این انفجار، به‌خصوص با توجه به بودن چند افسر عالی‌رتبهٔ وزارت کشور کویت در میان کشتگان و نیز نوع مکان‌هایی که جهت انفجار در نظر گرفته شده‌است (عمومی) - که حاکی از تعدد در ایجاد نوعی رعب و وحشت در میان مردم است - برخی دیپلمات‌های کویت گفته‌اند که امکان دارد این انفجارها با درخواست اخیر پارلمان این کشور در مورد قطع کمک به کشورهای هم‌مرز با اسرائیل، در ارتباط باشد. به‌گفتهٔ آنان، به عهده گرفتن مسئولیت این انفجارها به‌وسیلهٔ "اتحادیه بریگادهای انقلابی عرب"، ممکن است انگیزهٔ این اقدام را آشکار سازد.^(۸)

به گزارش خبرگزاری آلمان غربی، در اجلاس امروز پارلمان کویت قرار بود درخواست وزارت کشور مبنی بر اختصاص پانزده میلیون دلار دیگر برای هزینهٔ ضد تروریسم، همچنین پیشنهاد برخی نمایندگان جهت تعلیق کمک ۳۴۱ میلیون دلاری سالانه (تقویت اعراب) به سوریه، اردن و سازمان آزادی‌بخش فلسطین، مورد بررسی قرارگیرد.

اما در عمل، با توجه به بمب‌گذاری اخیر، این جلسه، محرمانه برگزار شد و خبری از آن منتشر نگردید، به جز این که شیخ "صباح‌الاحمد" قائم‌مقام نخست‌وزیر کویت، در سخنانی کوتاه گفت: «تروریسم نخواهد توانست به سیاست‌های مستقل کویت، لطمه بزند.» "رشیدالراشد" وزیر کشور نیز گزارشی از انفجارها ارائه داد.^(۹)

۲۹۶

دربارهٔ حادثهٔ بمب‌گذاری اخیر کویت، اظهار نظرهای مختلف و متفاوتی در کویت، عراق و ایران ابراز می‌گردد، از جمله در کویت یکی از نمایندگان پارلمان این کشور در سخنانی - که امروز در روزنامهٔ کویتی "الوطن" منتشر شد - مسئولیت اوضاع امنیتی در کویت را بر دوش کسانی انداخته که وی آنان را ستون پنجم و گروه‌های طایفه‌ای خوانده و افزوده است: «فعالیت افراد ستون پنجم و گروه‌های طایفه‌ای که توانستند بعداً تابعیت کویتی بگیرند، پس از به قدرت رسیدن خمینی به طور آشکار گسترش پیدا کرده‌است. فعالیت‌های این افراد پس از تشکیل پیمان مشکوک سه کشور سوریه، لیبی و ایران، بیش‌تر شده‌است.»^(۱۰)

روزنامهٔ الوطن همچنین در سرمقالهٔ امروز خود نوشته است: «هدف بمب‌گذاری در کویت، از بین بردن اعتماد مردم و بر هم زدن توازن جامعهٔ کویت به منظور متزلزل ساختن جبهه داخلی می‌باشد.»^(۱۱)

اما برخی مطبوعات کویت نیز به طور غیرمستقیم دوستان عرب این کشور را مسئول انفجار در کویت دانسته‌اند.

روزنامهٔ "القبس" با اشاره به کمک‌های مالی و معنوی کویت به کشورهای عربی، از هدف قرار گرفتن کویت اظهار تعجب کرده و نوشته است: «چرا آنان کویت را به جای رژیم

صهیونیستی در فلسطین اشغالی، مورد هدف قرار داده‌اند ... ما از کید دشمنان و محبت برادران که ما را یک گاو شیرده می‌شمارند، تحمل زیادی کردیم.» القیس سپس با اشاره به این که نظام دمکراسی کویت هدف این انفجارها است، به دوستان کویت حمله کرده‌است: «روز به روز عقیده ما در این جهت عمیق‌تر می‌شود که تیرهایی که ناجوان‌مردانه مواضع کویت را هدف قرار می‌دهند، در حقیقت نظام دمکراسی بی‌نظیر و همبستگی میان دولت و پارلمان و ملت را هدف گرفته‌است... جامعه و نظام متکامل کویت مورد حسادت و کینه‌توزی دوستان قبل از دشمنان‌مان قرار گرفته‌است.» این روزنامه تأکید کرده که "حجم توطئه و مصدر اهداف آن، برای ملت کویت پوشیده نیست."^(۱۲)

دولت عراق نیز امروز با محکوم کردن انفجارهای اخیر کویت، ایران را به دست داشتن در موج خشونت‌ها در کویت، متهم کرده‌است. روزنامه "الثوره" ارگان حزب بعث عراق، در این‌باره نوشته که ایران در صدد اجرای یک سلسله حرکات خشونت‌آمیز در کویت بوده‌است.^(۱۳) هفته‌نامه عربی "الدستور" (طرفدار عراق) چاپ لندن، نیز در این باره آورده است: «دو بمب در نزدیکی دوکافه رستوران در سواحل کویت منفجر گردید که بیش از صد نفر اهالی بی‌گناه و بی‌دفاع را کشته یا زخمی ساخت و به موازات آن، شورش مسلحانه‌ای از جانب شیعیان افغانی مقیم "کویت" در پاکستان روی داد و در هر دو مورد، دوباره نام حکومت اسلامی ایران در ارتباط با ترور و بمب‌گذاری و اغتشاش بر سرزبان‌ها افتاد.»^(۱۴)

از سوی دیگر، در ایران، روزنامه کیهان در شماره امروز خود نوشت: «دولت بحرین سفیر رژیم عراق در منامه را از این کشور اخراج کرد. این اقدام دولت بحرین در پی کشف هفده صندوق اسلحه در خردادماه گذشته در سفارت عراق و نیز کشف یک گروه زیرزمینی عراقی در ارتش بحرین در اردیبهشت ماه گذشته، انجام گرفت.»^(۱۵)

خبرگزاری جمهوری اسلامی نیز نوشت: «این احتمال وجود دارد که رژیم عراق این انفجارات را برای باج‌خواهی بیش‌تر انجام داده‌است و روند حرکت و ارباب و تهدید خود را این بار به میان مردم بی‌گناه کشانده است. به هر رو، پس از کسب اطلاع دقیق‌تر، تلاش برای افشای این ماجرا با بیانی که خارج از هر گونه سوء استفاده احتمالی از سوی دشمن باشد، ضروری به نظر می‌رسد.»^(۱۶) این خبرگزاری بعد از ترسیم فضای تشدید روند اخراج ایرانیان کویت و عراقی و عربی شدن بیش‌تر این کشور، به این ضرورت توجه می‌دهد که می‌باید سیاست ایران در این موارد وسیع‌تر از تمرکز روی عراق باشد و پیشنهاد می‌کند که نظیر محکوم کردن اعمال منافقین در داخل ایران و با همان شیوه، این‌گونه اعمال در کویت محکوم و مذموم اعلام شود. خبرگزاری جمهوری اسلامی سپس افزوده است: «اگر این کار به تکرار و با ظرافت مورد توجه و تأکید انجام شود، می‌تواند موقعیت مطبوعات وابسته کویت را تضعیف کند و در عین حال برای جلوگیری از حملات مجدد آن‌ها به ایران و

انقلاب اسلامی، به همسایه‌ای که برای حفظ استقلالش نیازمند یاری است، پیشنهاد کمک و همکاری داده شود. برای یک شروع خوب می‌توان به ظرافت گفت ایران دشمنی‌های انجام گرفته با انقلاب را فراموش می‌کند و برادرانه به همسایگانی که به کمک‌ها و همکاری با ایران، نیازمند باشند، یاری خواهد نمود. تأکید مداوم بر مذموم بودن ترور و توسل به ترور در اسلام، می‌تواند در موفق بودن این سیاست مؤثر باشد و استناد به توانایی‌های اطلاعاتی و عملیاتی ایران در مقابله با تروریزم، می‌تواند رد پیشنهاد ایران از سوی مقامات کویت را با مقاومت‌هایی حتی جزئی روبه‌رو سازد.

همچنین مسئله عدم چشم‌داشت ارضی و سیاسی ایران نسبت به کویت و توجه به این که جامعه کویت یک جامعه اسلامی و مسلمان‌نشین است و ما دفاع از امت‌های اسلامی را جزو وظایف خودمان می‌دانیم و نیز تا همکاری وسیع افراد صالح در منطقه نباشد، این گونه خطرات (اعمال تروریستی) ادامه خواهد یافت، می‌تواند در راستای محور سیاست جدید در قبال همسایه جنوبی خودمان کویت، مؤثر واقع شود.^(۱۷)

۲۹۷

با وجود اخبار متعدد مبنی بر نبودن اسناد و مدارکی دال بر دخالت جمهوری اسلامی ایران در انفجارات کویت، برخی رسانه‌های همگانی با انتشار اخبار مشکوک و کلی‌گویی‌هایی در تحلیل این واقعه، کوشیده‌اند آن را به نحوی از انحا به جمهوری اسلامی ایران منتسب کنند، از جمله: روزنامه فرانسوی "لوکوتیدین دوپاری" این اقدام را در چارچوب یک استراتژی که از تهران هدایت و رهبری می‌شود، معرفی کرده است.^(۱۸) روزنامه "لوموند" نیز سازمان جهاد اسلامی را که با بعضی از محافل رهبری در تهران مرتبط دانسته، مسئول سوءقصد‌های کویت - که ۱۱ کشته و ۸۹ زخمی به جای گذاشت - معرفی کرده است.^(۱۹)

نشریه "اکونومیست" نیز شیعیان را مرکز توجه قرار داده و با برشمردن حوادثی که مورد توجه جهانیان واقع شده، همچون انقلاب ایران، کودتای نافرجام بحرین، گروگان‌گیری امریکاییان نخست در ایران سپس در لبنان، ناآرامی در بسیاری از کشورهای که شیعیان در آن سکونت دارند، نتیجه گرفته که همه شورش‌های شیعیان علیه سایر حکومت‌ها ظاهراً برخاسته از انقلاب اسلامی ایران می‌باشد.^(۲۰) این نشریه در مقاله دیگری با عنوان "در جست‌وجوی شیعه شناخته نشده" نیز به چنین نتیجه‌گیری‌هایی پرداخته است.^(۲۱)

۲۹۸

در پی هدف قرار گرفتن دومین سوپر نفت‌کش ترکیه به وسیله جنگنده‌های عراق، امروز اعلام شد که ترکیه در حال حاضر جنبه‌های قانونی اوضاع ناشی از بمباران اخیر دو نفت‌کش خود در آب‌های خلیج فارس را تحت مطالعه و بررسی دارد. به‌نوشته مفسر خبرگزاری فرانسه، نتیجه این تحقیقات ممکن است به اعتراض آنکارا به

عراق بینجامد، اما این اعتراض نمی‌تواند وارد باشد مگر ثابت شود که دو نفت‌کش خارج از آن منطقه در حوالی ترمینال خارک که عراق ممنوع اعلام کرده، بمباران شده‌اند. این خبرگزاری افزوده: «سال گذشته پس از بمباران دو فروند دیگر از نفت‌کش‌های ترکیه در ماه مارس و ژوئن ۱۹۸۴ (اسفند و خرداد) - که در جریان آن پنج نفر نیز کشته شدند - آنکارا اظهار تأسف کرد ولی اعتراضی به عمل نیاورد.»^(۲۲)

۲۹۹

آن گونه که امریکایی‌ها مدعی هستند و در گزارشی با نام "تاور" به عنوان نتیجه تحقیقات ماجرای معروف به "ایران گیت" ارائه داده‌اند، امروز فرستاده‌ای از سوی نخست‌وزیر اسرائیل برای بار دوم نظر یک دلال اسلحه مرتبط با اسرائیل به نام "منوچهر قربانی‌فر" را به رابرت مک‌فارلین مشاور امنیت ملی و فرستاده ویژه ریگان، تسلیم کرد. به گفته قربانی‌فر و یک ایرانی دیگر همراه وی، آن‌ها با کسانی در ایران مرتبط‌اند که می‌توانند آزادی هفت امریکایی گروگان در بیروت را به دست آورند، ولی در مقابل، یک صد موشک "تاو" می‌خواهند. این می‌توانست بخشی از پیشنهاد بزرگ‌تر "آغاز گفت‌وگوی خصوصی درباره مناسبات ایران و امریکا" باشد. مک‌فارلین بلافاصله به اتفاق "دونالد ریگان" رئیس کارکنان کاخ سفید، با رئیس‌جمهور - که چند روز از عمل جراحی سرطان وی می‌گذرد - در بیمارستان ملاقات و حدود ۲۰ تا ۲۵ دقیقه در این مورد با او صحبت کرده، سپس رئیس‌جمهور امریکا بعد از سؤالاتی در این باره، گفته‌است: «خوب ادامه دهید و این راه را باز کنید.»^(۲۳)

۳۰۰

رادیو امریکا در گفتاری درباره اقتصاد ایران، مقاله‌ای از روزنامه "کریستین ساینس مانیتور" را مورد اشاره قرار داد که در آن نتیجه‌گیری شده که "از نظر مالی ایران قادر است جنگ با عراق را تحمل کند." در این مقاله آمده‌است:

«کارشناسان امور اقتصادی یک بانک، هزینه جنگ ایران را سالانه سه تا چهار میلیارد دلار تخمین می‌زنند. در حال حاضر درآمد ایران از طریق فروش نفت، ماهانه یک میلیارد دلار است؛ اگر بهای نفت شدیداً سقوط نکند، ایران حتی با کاهش بهای نفت نیز قادر خواهد بود تا زمانی که بخواهد، جنگ را ادامه دهد، البته ادامه جنگ و مخارج نظامی، برنامه‌های عمرانی و واردات کالا را قربانی خود می‌کند.

دلیل عمده پایین بودن هزینه‌های جنگ برای ایرانیان، خودداری غرب از فروش سلاح‌های پیشرفته و گران‌بها به آن کشور است. در مقام مقایسه هزینه جنگ با ارزش ریاال در داخل کشور، می‌توان گفت که هزینه جنگ برای ایرانیان بسیار سنگین است. ظاهراً ایران قادر به تحمل تلفات جنگی نیز هست؛ تشویق جوانان به ازدواج در سنین پایین از جانب ملایان انقلابی، سبب شده تا میزان زاد و ولد به بیش از سه درصد برسد. با وجود

جنگ و نوسانات موجود در قیمت نفت و انقلاب شش ساله، اقتصاد ایران هر چند که نابه‌سامان است ولی مقاومت و پایداری قابل توجهی از خود نشان داده‌است.»

کریستین ساینس مانی‌تور سپس به نقل از کارشناسان بین‌المللی، اقتصاد ایران را به طور خلاصه بررسی کرده است: «از زمان انقلاب تاکنون بسیاری از بدهی‌های خارجی آن کشور باز پس داده شده. تا سال گذشته ایران دو میلیارد دلار به بانک‌های خارجی بده‌کار بود که در مقایسه با میزان بدهی دیگر کشورها، رقم کوچکی است. در نظر ایران، نداشتن بدهی به دیگران نشانه استقلال ملی است که از نفوذ آمریکا و شوروی و بریتانیا کاسته است. ذخایر ارزی ایران ناچیز است و بنابراین، ایران پشتوانه چندان در صورت سقوط بهای نفت نخواهد داشت و مجبور خواهد شد از وارداتش بکاهد. دولت انقلابی ایران در امر کاهش وابستگی اقتصاد کشور به درآمد حاصله از فروش نفت، موفق نبوده‌است. دولت ایران در طول سال گذشته بین پانزده تا شانزده میلیارد دلار درآمد نفتی داشته و به طور متوسط روزانه دو میلیون و دویست هزار بشکه نفت به فروش رسانده است.» این روزنامه افزوده است: «در دو ماه گذشته ایران با کاهش فروش نفت مواجه بوده است و این به آغاز جنگ قیمت‌ها با عربستان سعودی نیز مربوط می‌شود؛ جنگی که در آن شانس پیروزی عربستان بر ایران بیش‌تر است.»^(۲۴)

ضمیمه گزارش ۲۹۲: وضعیت آمادگی یگان‌های عمل‌کننده در عملیات قادر

در این ضمیمه توضیح داده می‌شود که با وجود تأخیر ۲۴ ساعته، اوضاع به‌گونه‌ای نبود که این فرصت، احراز آمادگی مطلوب یا حتی آمادگی لازم را تحقق بخشد. درباره میزان آمادگی نیروهای خودی در آستانه عملیات در منطقه سیدکان که به نام "قادر" خوانده شد، گزارش راویان مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ چنین است:

برادر غلامرضا صالحی* در مورد عدم آمادگی یگان‌ها چنین می‌گوید:

«از بس به برادرمان "شیرازی"،** گفتیم که یگان‌ها آماده نیستند و مورد قبول واقع نشد، برادر کاوه*** را دیدم و به او گفتم "تو، هم خودت آماده نیستی هم یگان‌های دیگر؛ تأکید کن که ما

* غلامرضا صالحی از کادرهای عملیاتی و از فرماندهان مؤثر سپاه بود که در زمانی که مسئولیت جانشینی فرمانده لشکر ۲۷ حضرت رسول (ص) را به عهده داشت، در تاریخ ۱۳۶۷/۴/۲۳ در منطقه دشت عباس به شهادت رسید. در عملیات قادر شهید صالحی مشاور شهید صیادشیرازی و مسئول محور "گل‌زرده" بود.

** منظور سرهنگ "علی صیاد شیرازی" فرمانده وقت نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی و فرمانده اصلی عملیات در سیدکان است. وی که پرتحرک‌ترین و مؤثرترین کادرهای ارتش جمهوری اسلامی پس از انقلاب تا این زمان محسوب می‌گردید، بعدها، در بامداد روز ۱۳۷۸/۱/۲۱ به دست عوامل مجاهدین خلق (منافقین) ترور شد و به شهادت رسید.

*** توضیح این که در این عملیات، تیپ ویژه شهدا به فرماندهی برادر "محمود کاوه" جنگ در محور اصلی عملیات را بر عهده داشت. محمود کاوه از کادرهای عملیاتی مؤثر سپاه، بود که در ساعت ۱ بامداد ۱۳۶۵/۶/۱۲ در منطقه حاج عمران در حین عملیات کربلای ۲ روی ارتفاع ۲۵۱۹ به شهادت رسید.

نمی‌توانیم در این زمان آماده بشویم." برادر کاوه چنین کرد و ایشان [سرهنگ شیرازی] ۲۴ ساعت عملیات را عقب انداخت و به ما گفت به یگان‌های دیگر نگوئیم. با این وجود باز هم یگان‌ها آماده نبودند. اصلاً هر چه به ایشان می‌گفتم که هیچ‌چیز آماده نیست، توپخانه آماده نیست، نیروها هنوز در منطقه نیستند و ... آفید واقع نمی‌شد.

در هر حال با وجود عقب افتادن عملیات به مدت ۲۴ ساعت، باز هم یگان‌ها آمادگی لازم را کسب نکرده بودند، زیرا این عدم آمادگی چیزی نبود که با ۲۴ ساعت حل شود و نهایتاً نیز این امر یکی از علل عدم موفقیت در عملیات گردید. برادر صالحی می‌گوید: «بعد از این که با برادر کاوه صحبت کردیم و قرار شد عملیات ۲۴ ساعت عقب بیفتد، در جلسه‌ای که با فرماندهان یگان‌ها داشتیم، جناب سرهنگ به فرماندهان نگفت که عملیات ۲۴ ساعت عقب افتاده؛ ایشان تأکید کرد که فردا شب باید آماده باشید که عملیات است. فردا عصر دوباره فرماندهان را خواست و گفت: "به علت این که یگان‌ها هنوز نتوانستند خودشان را آماده کنند، عملیات را ۲۴ ساعت عقب می‌اندازیم ولی این دیگر آخرین زمانی است که برای یگان‌ها اعلام می‌شود، باید همه خودشان را آماده کنند." باز هم در همان جلسه همه گفتند: "ما تازه می‌خواهیم نیروهایمان را بیاوریم." هنوز هیچ‌کدام از یگان‌ها نیروی‌شان در منطقه نبود، در صورتی که می‌خواستند همان شب جلسه، عمل کنند!

عدم آمادگی واحدهای پشتیبانی در عملیات نیز به وضوح دیده می‌شد؛ برخی یگان‌ها هنوز اورژانس‌های‌شان را زنده بودند، حتی یک تیپ از لشکر ۲۳ از لزوم چنین اقدامی (ایجاد پست امداد) اظهار بی‌اطلاعی می‌کرد! تیپ ویژه نیز هنوز اورژانس زنده بود. دویست قاطر پیش‌بینی شده بود که تا زمان شروع عملیات به لشکر ۲۳ و تیپ شهدا هر کدام ده قاطر تحویل داده شد.

همچنین از ۳۰۰ دستگاه کمپرسی که قرار بود برای آوردن مهمات توپخانه و نیرو، در منطقه آماده شود، در روز عملیات ۳۵ الی ۴۰ دستگاه بیش‌تر حاضر نبود و هنوز مهمات توپخانه به منطقه منتقل نشده بود. در این مورد جناب سرهنگ هاشمی می‌گوید:

«آخر ما هیچ‌چیز آماده نکرده‌ایم؛ الآن نه مهمات‌مان در منطقه است، نه جاده‌های مهندسی‌مان تمام شده، حتی بیمارستان هنوز آماده نشده، هنوز کارهای بهداری نشده، یگان‌ها هنوز عقب‌اند و به منطقه نیامده‌اند، مهمات‌شان را نیاورده‌ایم، هیچ‌کاری نکرده‌ایم و ۴۸ ساعت بعد هم می‌خواهیم وارد عمل بشویم!»

درباره این وضعیت که تا شب عملیات نیز ادامه داشت، برادر "صالحی" مسئول محور عملیات گل‌آزرد، می‌گوید: «من ساعت ۶ بعد از ظهر رفتم توی منطقه، اول رفتم خدمت سرهنگ "ایرانی" فرمانده تیپ لشکر ۷۷، گفتم چه خبر؟ گفت: "ما هنوز گردان‌مان حرکت نکرده." پس از یک سرکشی، برگشتم پیش برادرها [ای سپاه در تیپ ویژه شهدا] و گفتم چی شد؟ گردان‌تان رسید؟ گفتند: "تازه حرکت کرده." یعنی ساعت ۹ شب و قرار بود ساعت ۱۰:۳۰ عملیات شود و ۵ ساعت هم باید راه می‌رفتند!»^(۲۵)

منابع و مأخذ روزشمار ۱۳۶۴/۴/۲۲

- ۱- سند شماره ۷، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش "عملیات قادر"، گزارش راویان: مجید نداف، شهید علی فتحی، جواد زمان‌زاده و مجید مختاری، نگارش ۱۳۶۴، ویرایش جدید بهمن ۱۳۸۰ ص. ۴۲.
- ۲- همان.
- ۳- همان ص. ۴۳.
- ۴- سند شماره ۶۳۴/گ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: "انتخاب منطقه عملیاتی فدک (فاو)"، گزارش راوی قرارگاه خاتم (داود رنجبر)، ص. ۳۸.
- ۵- سند شماره ۲۲۶۰۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد سیاسی ۱۳۶۴/۵/۱، ص. ۲۲.
- ۶- روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۴/۴/۲۴، ص. ۱۴.
- ۷- همان، ص. ۲۰.
- ۸- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش‌های ویژه"، شماره ۱۱۶ (۱۳۶۴/۴/۲۳)، ص. ۲۹.
- ۹- همان، صص ۲۲ و ۲۳.
- ۱۰- همان، ص. ۱۴، کویت - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۴/۴/۲۲.
- ۱۱- همان، صص ۹ و ۱۰.
- ۱۲- همان، صص ۹ و ۱۰.
- ۱۳- همان، ص. ۹.
- ۱۴- واحد مرکزی خبر صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران، بولتن "رادیوهای بیگانه"، ۱۳۶۴/۴/۲۴، صص ۲۰ و ۲۱، رادیو اسرائیل، ۱۳۶۴/۴/۲۲.
- ۱۵- روزنامه کیهان، ۱۳۶۴/۴/۲۲، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی.
- ۱۶- مأخذ، ص. ۶.
- ۱۷- مأخذ، صص ۷ و ۸.
- ۱۸- مأخذ، ص. ۱۷.
- ۱۹- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش‌های ویژه"، شماره ۱۱۵ (۱۳۶۴/۴/۲۲)، ص. ۱۵.
- ۲۰- مأخذ، ص. ۳۵.
- ۲۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش‌های ویژه"، شماره ۱۱۷ (۱۳۶۴/۴/۲۴)، ص. ۶.
- ۲۲- مأخذ، ص. ۲۰، خبرگزاری فرانسه از آنکارا، ۱۳۶۴/۴/۲۲.
- ۲۳- سند شماره ۰۰۲۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: "گزارش تاور"، ۱۳۶۴/۴/۲۲، صص ۴۵ تا ۴۷.
- ۲۴- مأخذ، صص ۳۱ تا ۳۳، رادیو امریکا، ۱۳۶۴/۴/۲۲.
- ۲۵- مأخذ، صص ۴۶ و ۴۷.